

شبکه بهداشت و درمان شهرستان مبارکه
برنامه سلامت مادران

عوارض زایمان به روش سزارین

مقدمه:

سزارین یک جراحی بزرگ است که با شکافتن پوست روی شکم، عضلات زیر آن و جدار رحم همراه است. سزارین علیرغم مرگ و میر و عوارض بالایی که نسبت به زایمان طبیعی دارد همچنان در کشور ما سیر صعودی دارد. افزایش سزارین در سالهای اخیر در کشورمان موجب نگرانی اساسی در سیستم بهداشت و درمان برای سلامت جامعه شده است.

بحث:

عمل جراحی سزارین با وجود مورتالیتی و موربیدیتی بالاتر نسبت به زایمان طبیعی در کشور ما همچنان رو به افزایش است. برخی از متخصصین معتقدند که علت افزایش گرایش زنان به انتخاب سزارین فرار از درد زایمان است. اما عمل سزارین خود با درد فراوان همراه است و عواقب منفی متعددی نیز به همراه دارد.

عوارض سزارین را می توانیم به سه دسته تقسیم کنیم:

✓ عوارض سزارین برای نوزاد

✓ عوارض سزارین برای مادر

✓ عوارض سزارین برای حاملگی های بعدی

عوارض سزارین برای نوزاد

سزارین نه تنها ضمانتی در مقابل آسیبهای جنین نیست بلکه بسیاری از آسیبهای جنینی مانند زخمی شدن جنین در حین برش رحم، شکستگی فرورونده جمجمه و... در حین سزارین می تواند ایجاد شود. به علاوه احتمال عوارض تنفسی نوزادان نیز در موارد سزارین در مقایسه با زایمان واژینال بیشتر است. انجام سزارین پیش از موعد مقرر زایمان، مشکلاتی را برای نوزاد به وجود می آورد که می تواند تا مدتها برای والدین دردسرساز باشد. از جمله این عوارض می توان به نارسایی و کم وزنی نوزاد اشاره کرد که هر کدام یک معضل بزرگ برای رشد و تکامل نوزاد به حساب می آید.

عوارض سزارین برای مادر

- عفونت پوستی محل جراحی سزارین: یکی از عوارض شایع سزارین عفونت محل جراحی سزارین است که با قرمزی، تورم، ایجاد درد و ترشح از محل زخم همراه است.

- عفونت برش روی رحم: عارضه عفونت رحم بعد از سزارین نیز شایع است. علائم عفونت رحم بعد از سزارین شامل تب، درد شکم، ترشحات غیرطبیعی واژن و خونریزی شدید واژن است.

- خونریزی شدید: این عارضه گاهی به جراحی مجدد و تزریق خون نیاز دارد.

- ترومبوز یا لخته وریدهای عمقی: ایجاد لخته در وریدهای عمقی یک عارضه نادر است. این عارضه می تواند به صورت درد پا (خصوصاً ساق پا) بروز یابد. اگر این لخته به سمت ریه حرکت کند (آمبولی ریوی) بسیار خطرناک است. کم تحرکی مادر بعد از سزارین، وزن بسیار بالای مادر و سزارین طولانی می تواند احتمال این عارضه را افزایش دهد.

- آسیب به مثانه و مجاری ادراری: این عارضه ممکن است در حین جراحی رخ دهد. اگر پارگی مثانه و مجاری ادراری خفیف باشد، گاهی به صورت عفونت های ادراری خود را نشان می دهد. برای درمان ممکن است به جراحی مجدد نیاز شود.

- عوارض بیهوشی در سزارین: عوارض بیهوشی کامل در سزارین در بسیاری از موارد با استراحت و درمان های حمایتی رفع می گردد؛ اما گاهی نیازمند مداخلات جدی پزشکی است. به جای بی هوشی کامل، در مواردی سزارین با بی حسی موضعی انجام می شود. سزارین با بی حسی می تواند با درد و عفونت محل تزریق آمپول بی حسی در سزارین و گاهی اختلالات حسی بعدی همراه باشد.

- چسبندگی روده: از عوارض جدی بعد از جراحی است. چسبندگی های احشاء شکمی با علائمی نظیر درد بدون علت شکم یا لگن، یبوست، نفخ شکم، تهوع و استفراغ خود را نشان می دهد.

- افسردگی پس از زایمان: سزارین علاوه بر اینکه یکی از عوامل افسردگی پس از زایمان است از نظر تحمیل هزینه بستری نیز ممکن است مشکلاتی را برای خانواده به وجود آورد.

عوارض سزارین برای حاملگی‌های بعدی چیست؟

با افزایش تعداد سزارین، عوارض مادری نیز به دلایلی از قبیل چسبندگی های غیرطبیعی جفت و هیستروکتومی ناشی از این عارضه افزایش می یابد. همچنین احتمال زایمان زودرس در این مادران افزایش می یابد.

عوارض سزارین در دراز مدت

در مقایسه با زایمان طبیعی، سزارین با سه تا شش برابر خطر عوارض شدید همراه است. علاوه بر این، عوارض سزارین بعد از چند سال می تواند از خفیف تا شدید ادامه داشته باشد و شامل خونریزی بین قاعدگی، درد مزمن لگن و افزایش خطر ناباروری ثانویه باشد.

نتیجه گیری:

با توجه به مرگ و میر و عوارض بالای سزارین نسبت به زایمان طبیعی بهتر است برای ترویج زایمان طبیعی، هنگام ویزیت‌های پره ناتال در مورد ارجحیت زایمان طبیعی بر سزارین، عوارض کمتر زایمان طبیعی نسبت به سزارین برای مادر حامله و همسرش توضیح داده شود. در بیشتر بارداریها اگر مادر از حمایت‌های روانی اجتماعی و خانوادگی بخصوص حمایت همسر برخوردار باشد قادر به زایمان طبیعی با کمترین عوارض است. همچنین مادران باردار با شرکت در کلاسهای آمادگی برای زایمان می توانند دانش و مهارت های ارزشمندی را به دست آورند تا به آنها کمک کند در روند زایمان حرکت کنند. یکی از مزایای اصلی کلاس های آمادگی برای زایمان این است که می تواند به مادران کمک کند تا احساس اعتماد به نفس بیشتری داشته باشند و برای زایمان خود آماده شوند.

این کلاس‌ها اغلب موضوعات مختلفی مانند علائم زایمان، تکنیک‌های مدیریت درد، شیردهی و مراقبت از نوزاد را پوشش می دهند. با به دست آوردن اطلاعات و یادگیری در مورد مراحل مختلف زایمان، مادر می تواند کنترل بیشتری بر تجربه زایمان خود داشته باشد. امید است با ارتقاء آگاهی عمومی، معایب عمل سزارین بیش از پیش برای مادران آشکار شده و تمایل برای انجام زایمان طبیعی روز به روز افزایش یابد.

تهیه کننده: مرجان امیری

کارشناس برنامه سلامت مادران

تیرماه 1403